

Oponentní posudek na habilitační práci (monografii)

„Ústava na hviezdnom nebi“

s podtitulem „Vzťah Ústavy Slovenskej republiky k medzinárodnému právu“

autor: JUDr. Kamil Baraník, PhD.

(Praha: Leges, 2020, 296 s., ISBN 978-80-7502452-7)

1. Úvodem. Oponentní posudek na monografii předloženou k habilitaci se postupně vyjádří k otázkám uvedeným v následující struktuře:

a/ zhodnocení významu pro příslušný obor, vědu, výuku a praxi, (dále ad 2),

b/ zhodnocení autorské úrovně obsahové náplně vědecké monografie, (dále ad 3),

c/ vyjádření k vědecko-metodologické stránce monografie (dále ad 4),

d) další vyjádření, zejména k literární úrovni práce, k její přehlednosti, atd. (dále ad 5),

e/ celkové hodnocení a vyjádření, zda vědeckou monografii lze doporučit k habilitační obhajobě (ad 6).

2/ Zhodnocení významu monografie pro obor, vědu, výuku a praxi.

Autor si za cíl stanovil otázku, jak externí právní řády vstupují do vnitrostátních pořádků. Tím si také předurčil postupy vědeckého zkoumání a to především pojednání o účincích mezinárodního práva ve vnitrostátních právních předpisech z ústavněprávního pohledu. Jistou vědeckou podstatou práce je takto komplexní posouzení tzv. vertikálních účinků mezinárodních smluv. Pro aplikaci teorie na ústavní systém Slovenské republiky pak autor formuluje základní výzkumnou otázku, a sice – zda slovenská ústavní úprava poskytuje dostatečný prostor pro koherentní aplikaci ustanovení mezinárodního práva ve vnitrostátním právním pořádku.

Zkoumání vztahu mezinárodního práva a vnitrostátního práva, zejména ústavního, je

„výzvou doby“, tudíž aktuálně zcela nezbytné. Zejména vývoj mezinárodní lidsko-právní problematiky, prosaditelnosti systému Rady Evropy a jurisdikce Evropského soudu pro lidská práva, jakož i vývoj smluvní agendy práva Evropské unie, včetně judikatury jejích soudů, nastavil zásadní otázku internacionalizace práva ústavního (tedy obecně, ale taktéž specificky) pro jednotlivé (demokratické) ústavní systémy. Tato určitá „vertikalita“ vztahu nemůže opomenout, že ústavy jsou výrazem suverenity jednotlivých států, a tudíž si tyto státy i jako subjekty mezinárodního práva charakter tohoto vertikálního vztahu určují rozmanitými koncepty „loyality“ (včetně akceptace přímé závaznosti a účinků mezinárodních smluv).

Posuzovaná práce přehledně, analyticky a ve vztahu ke Slovensku i aplikačně prakticky odpovídá na aktuální (moderní) pojetí zkoumané mezinárodně právní vertikality a současně i národně ústavní dominance. V tom smyslu má zásadní význam jak pro právní teorii v širším pojetí konotací mezinárodního práva a práva „národního“ ústavního, tak univerzitní zejména právnickou výuku, ale je i zdařilým metodologickým počinem k užití zejména v jurisdikční praxi.

3/ Hodnocení vědecké úrovně struktury obsahu monografie.

Posuzovaná monografie má po obsahové stránce velmi logickou a také tematicky přehlednou strukturu. Zabývá se takto postupně nejprve otázkami obecného charakteru – teoretickými koncepcemi vztahu mezinárodního práva a vnitrostátního práva, jakož i právně filosofickými přístupy k této relaci. Posléze dovozuje již dosavadní koncepty pronikání mezinárodního práva do národního ústavního pořádku, přičemž se autor soustřeďuje na mezinárodní smlouvy a zejména úlohu ratifikovaných mezinárodních smluv ve vztahu k vnitrostátním ústavním systémům. Jakýsi první, tedy teoretický blok monografie, je pak završen pojednáním o účincích mezinárodních smluv ve vztahu ke vnitrostátnímu právu. Zvláštní pozornost autor také věnuje analýze podmínek přímé či nepřímé aplikovatelnosti mezinárodních smluv.

V jakémsi druhém obsahovém bloku se již autor věnuje aplikačním pojednáním založeným na analýzách vztahu mezinárodních smluv a jejich aplikace v ústavním pořádku Slovenské republiky. Rozborem „case law“ Ústavního soudu Slovenské republiky pak autor dostatečně doplňuje teorii o rozbor ústavněprávní kazuistiky tohoto směru, a to v kontextu s rozбором jednotlivých druhů řízení před Ústavním soudem Slovenské republiky.

4. Hodnocení vědecko-metodologické stránky monografie.

Autor čerpá a hodnotí odbornou argumentaci z rozsáhlých zdrojů vícejazyčné literatury, včetně zdrojů, jež načerpal z vědecké stáže v USA. Analytická činnost autora tak užívá komparatistiku názorovou i konkrétně ústavně právní (tedy, i jak na problematiku reagují vybrané ústavní systémy). Vlastní hodnocení různých názorů pak prokládá svými osobními závěry i argumentacemi, například o tzv. konstitucionalizaci mezinárodního prostoru, tzv. umírněném monismu, přímé či nepřímé aplikovatelnosti mezinárodních smluv, atd. Celková užitá metodologie uplatněná autorem v práci svědčí o tom, že má propracované a velmi kultivované metody vědecké práce, což význam posuzované monografie jednoznačně umocňuje.

5. Vyjádření k vědecko-literární úrovni práce.

Posuzovaná monografie je z hlediska presentační (a nepochybně i jazykové) podoby vědecké práce na vysoce kultivované literární úrovni, je přehledná a čtivá. Terminologicky je založena na odborném manuálu ústavního práva a práva mezinárodního veřejného, ale svojí teoreticko-právní a i filosofickou hodnotou zpřístupňuje tematiku jak širší právnické veřejnosti především veřejnoprávního zaměření, tak justiční praxi, která se často s problematikou užití mezinárodních smluv nutně v současnosti setkává v míře takřka akcelerační.

6. Celkové shrnující hodnocení a závěry.

Celkově je třeba konstatovat, že posuzovaná monografie je mimořádně zdařilou právní studií zásadně ústavněprávního charakteru, v konotacích interdisciplinárních, a to vysoké vědecké výpovědní hodnoty. Zcela jednoznačně taktéž odpovídá charakteru a požadavkům na autorské počiny (zde) habilitačního cíle a fruktifikace. Taktéž s odkazem na základě výše řečeného v bodech ad 2 až 5 lze tedy monografii **doporučit k obhajobě v rámci pokračujícího habilitačního řízení tak, aby mohl být habilitantovi udělen odpovídající vědecko pedagogický titul.**

V Praze, dne 1.10. 2020

Prof. et doc. JUDr. Karel Klíma, CSc., dr. hab.

Metropolitní univerzita Praha

